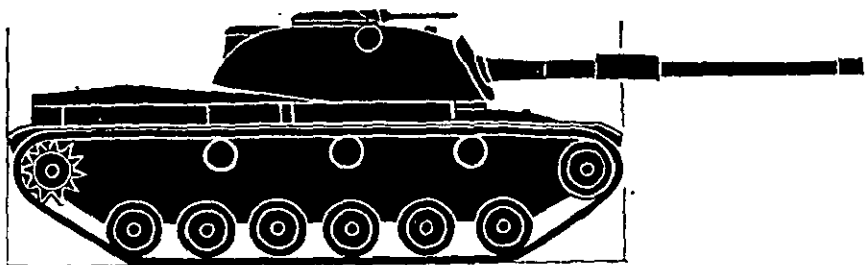

מכלול התכונות חייב להיות שלם

סא"ל זאב א.

גם אם מוכיחים הנתונים כי דגם ת' עולה במקצת על דגם א', אלא שמחירו כפול.

● קבוצה אחרת של ליקויים מקורה בהיעדר קנה-מידה אחיד ושוה בקביעת הנתונים. כאשר הבריטים מוסרים, כי מהירותו של ה"צ'יפטיין" 40 קמ"ש, הצרפתים מפרסמים, כי מהירות ה"אמכס" 30 היא 65 קמ"ש, והגרמנים מודיעים, כי מהירות ה"ליאופולד" היא 65 קמ"ש — הרי כל אחת מן המהירויות הללו נמדדה במדינה שונה, על-פי דרישות שונות, ואין על-כן אפשרות לעמוד במדויק על השואתן. כן לא נאמר בהשואה הנדונה איזה אחוז מן הנסיעה מבצע כל טנק במהירות המכסימלית. אותו דבר עצמו נכון גם לגבי טוח-הפעולה, אשר נמדד במדינות שונות תוך קביעת סטנדרטים שונים, בייחוד לגבי סוג-השטח, בו נמדד טוח-הפעולה.

גם השריון הוא מאותם נתונים שקשה להשוותם, מאחר שטיבו נקבע לא רק על-ידי העובי במ"מ, כי אם גם על-ידי החיסוס ועל-ידי השיפוע. הנושא לא הוזכר כלל במאמר.

● קבוצת הליקויים האחרונה — ולדעתי החמורה שבמאמר — כלולה בפיקסה, הבאה תחת הכותרת "סיכום". אם תתקבל דעתי, כי נתונים רבים, החשובים לגבי טיב הטנקים, לא הוזכרו כלל במאמר, וכי אחרים, שהוזכרו אמנם, הערכתם לא נקבעה על סמך סטנדרטים זהים — ממילא קשה יהיה ל"סכם". רק בתנאי שדה ניתן לנסות ולבחון את סוגי הטנקים השונים — דבר שלא היתה למחבר הזדמנות לעשותו. שהרי רק בתנאים אלה נבדקים נוסף על כל הנתונים שפורטו — גם מידת האמינות הכללית של הטנק, סוגי התקלות הצפויות בו (כולל מידת תדירותן) ואפשרות ההתגברות עליהן; וגם אז קשה מאוד לפסוק, איזה הוא הטנק הטוב ביותר. על-כך-לפנים, סדר העדיפות שקבע המחבר לגבי הטנקים אינו נראה לי; ואפילו נניח כי הוא נכון — הרי נקבע ללא ביסוס מספיק.

*

כמעט וכתבתי, כי הסיכום טועה בקביעת סדר העדפת הטנקים, וכי הסדר הנכון שונה, מטעמים אלו ואלו. אולם סבורני, כי ללא ניסויים השואתיים מקיפים, ללא בדיקה יסודית של כל הנתונים (ורצוי על-ידי צות ולא על-ידי אדם בודד, שכן צות יוכל לכלול מומחים לחלקיה השונים של מערכת-הנשק) — לא ניתן לפסוק, איזה מן החמישה הוא הטוב ביותר.

אני סבור, כי המאמר הנדון ("טנק מול טנק" מאת מ. ג. מילר שב"מערכות" קע"א) לוקה במספר נקודות. תפוצת "מערכות" רחבה; בין הקוראים גם קצינים זוטרים, אשר לא כולם בקיאים בתכונות טנקים ובמשמעותן; ואף לא תמיד נקרא מאמר קריאה ביקורתית די הצורך. כדאי, על-כן, להצביע על מה שנראה לי כליקויי-המאמר.

● קבוצת הליקויים הראשונה היא קבוצת הנתונים החסרים. בהשואה בין טנקים, אין זה נכון להשוות מספר גורמים דומים — ולא להשוות גורמים אחרים. המחבר יכול היה, כמובן, להגביל עצמו ולומר: "השואת טנקים מבחינת מהירות, טוח פעולה, גובה וכו'". אולם זאת לא עשה. לכן אוכיר כמה מן הגורמים אליהם לא התייחס המחבר — ולדעתי הם חשוך בים בהערכת טנק. הוזכר לאיזה טנק יש מדי-טוח, ולאיזה אין, אך לא נאמר דבר על איכותם של מדי-הטנח — פרט רב חשיבות. מדי-הטנח המצויים שונים זה מזה בגורם או בעקרון הטכני המונח ביסודם (מדי-טוח קואינצינטגלי, סטר-אוסקופי, או, בעתיד — מדי-טנח הפועל על עקרון "קרני-לייזר"), וכן שימוש במקלע-איכון; וכתוצאה מכך, נבדלים הם זה מזה במידת דיוקם, במשך-הזמן הנדרש למדידת הטנח וגם במודד-הטנח, שהוא תותחן הטנק או המפקד.

המחבר הזכיר את קוטריהם של תותחי אותם הטנקים בהם עסק — אך לא הזכיר נתונים איכותיים אחרים של התותח. מהירות הלוע של הפגזים השונים, כושר חדירתם, הפיזור הטבעי בטנחים השונים (וכתוצאה מכך — סיכויי-פגיעה בטנח חים האמורים) לא הוזכרו כלל. נאמר, אמנם, כמה פגזים יש לכל טנק — אך לא נאמר באיזה סוגי פגזים משתמשים בכל טנק, ומה כושר החדירה של אותם סוגי-פגזים*.

מכשירי-קשר וטיב קשר-הפנים לא הושו. נוחיות הצות (שהיא תנאי לכושר-פעולה ממושך של הצות ושל הטנק) לא הושו גם הם. התחזוקה של הטנקים לא הושוהה — בעוד שידוע מה רבה החשיבות לכך, שהטנק יהיה פשוט, נוה לתיקונים בדרג-שדה, ויצריך טיפול מועט בלבד.

כן חסר הנתון של מחיר הטנק — נתון, אשר לפעמים יביא להעדפת 200 טנקים מדגם א' על-פני 100 טנקים מדגם ת' —

* כן לא דו המחבר בשאלה, לאיזה טנק יש או אין מייצב, ולא מה איכות המייצב. גם המחשב הבליסטי לא זכה להערכת כותב המאמר. טיב המכשירים האופטיים, הן לתצפית והן לכינון, גם הוא לא זכה להשוואה. לא נדון גם קצב-האש של הטנקים.